

INFLUÈNCIES ZEN DE LES PINTURES MONOCROMES ORIENTALS EN LES OBRES DELS ARTISTES CUBANS TOMÁS SÁNCHEZ, LEANDRO SOTO, I RUBÉN FUENTES

TESI DOCTORAL (RESUM EN VALENCIÀ)

PRESENTADA PER: **RUBÉN FUENTES GONZÁLEZ**

DIRIGIDA PER: **GUILLERMO RAMOS I MARÍA ÁNGELES LÓPEZ**

DATA: **JUNY, 2015**

Comencem en l'apartat **1** d'introducció amb la formulació de la hipòtesi, menció dels antecedents i estat actual del tema, així com una exposició dels continguts. En el **2**, apareix una exposició detallada de la metodologia a utilitzar, basada en les set característiques de la pintura vinculada al Zen de Shinishi Hisamatsu. Estes característiques són les següents: 1 - Asimetria, 2 - Simplicitat, 3 - Austeritat Sublimitat o Majestuosa Sequedat, 4 - Naturalitat, 5 - Subtil Profunditat o Reserva Fonda, 6 - Llibertat d'Afeccions, i 7 - Tranquil·litat. En l'apartat **2.1** s'exposen elements essencials de la filosofia i la pràctica del Budisme Zen, així com la seua vinculació al Taoisme, per la influència directa que va tindre en el context de naixement de les set característiques.

En l'apartat **3**, s'analitzen obres de quatre pintors xinesos i tres japonesos on s'evidencien les set característiques de la pintura vinculada al Zen. Es presenten algunes dades biogràfiques dels autors, especialment els que tinguen a veure amb la producció pictòrica i la seua vinculació a la pràctica del Zen. Prèviament en el **3.1**, estudiem els dos primers principis de la pintura xinesa de Hsie He, estos són necessaris per a la comprensió de l'estètica pictòrica xinesa tradicional: 1 - La circulació del *ch'i* produïx el moviment de la vida, 2 - El pinzell crega l'estructura. Veiem per mitjà d'estos dos primers principis, com el més important per a la pintura xinesa

tradicional, és la captació del *ch'i* o energia vital, i no l'aparença externa dels objectes, este *ch'i*, és transmés gràcies a la pinzellada estructural en la qual està implicada la dualitat d'oposats yin-yang. Analizamos com estos principis estan vinculats amb característiques de la pintura Zen com la Simplicitat, la Naturalitat i la Tranquil·litat, així com amb l'expressió del Ser Sense Forma. D'esta manera en el **3.2**, entrem en l'anàlisi d'obres de dos pintors xinesos de la dinastia Song del Sud que van encarnar i van donar forma a l'estètica Zen: Mu Xi i Liang Khai. En el **3.3**, explorem obres de Zhu Da i Shitao, a la llum de les set característiques. De Shitao veiem també fragments dels seus textos teòrics, i la formulació del concepte de pinzellada única. En el **3.4**, veiem l'obra del pintor japonés Sesshū Tōyō, es mostren tres estils fonamentals que en el seu versàtil producció va crear este mestre: un més detallat, suau, de traços diluïts, un altre de línies grosses, dur, sec, definit, i un sintètic i espontani cridat *hatsu boku* o de tinta esguitada. Estudiem en el **3.5** obres dels també japonesos Hakuin Ekaku i Sengai Gibó i la seua relació amb el gènere zenga, literalment pintura Zen. D'Hakuin Ekaku analitzem algunes obres de caràcter cal·ligràfic que ens ajuden a comprendre la influència de l'estètica Zen en artistes occidentals. En Sengai Gibó veiem la llibertat i espontaneïtat absoluta en el traç de la tinta, i la síntesi a un alt nivell de Simplicitat i Llibertat d'Afeccions arribant inclús a l'abstracció total.

L'apartat **4** és un capítol de suport, una introducció a algunes obres occidentals del segle XX on s'evidencien les set característiques de la pintura vinculada al Zen. Així veiem pintures tant d'artistes europeus com nord-americans, les pintures analitzades són de: Hans Hartung, Pierre Soulages, Jean Degottex, Henri Michaux, George Mathieu, Fabienne Verdier, Mark Tobey, Robert Motherwell, Franz Kline, Jackson Pollock, Mark Rothko, Cy Twombly, Brice Marden, Antoni Tàpies i Fernando Zobel. Este apartat **4** permet una entrada gradual i

sense xocs abruptes als pintors cubans proposats en el següent capítol.

En el **5** entrem en l'anàlisi de pintures amb predomini monocromàtic a la llum de les set característiques de Tomás Sánchez i Leandro Soto. Veiem com es manifesten vincles estètics amb les pintures xineses i japoneses analitzades en apartats anteriors. En les obres de Tomás Sánchez podem veure una major relació amb la Simplicitat, l'Austera Sublimitat, la Reserva Fonda i la Tranquil·litat, mentre que en els treballs de Leandro Soto, s'aprecien més la Asimetria, la Naturalitat i la Llibertat d'Afeccions. Fragments d'una entrevista realitzada a cada un dels artistes, servix com a corroboració dels criteris exposats.

Finalment, el capítol **6**, està dedicat a obres produïdes per l'autor d'esta tesi, en les quals estan presents les set característiques. S'introduïx amb un text sobre els processos de la pràctica de l'art del pinzell i la tinta, el qual es resumix en tres etapes: 1 - començaments plens d'il·lusions, ingenuïtat i una certa arrogància, 2 - pràctica intensiva de les regles i la disciplina, 3 - oblit de si mateix i superació de la regla. Es veuen al mateix temps trenta-tres obres on s'aprecien diferents tipus de pinzellada i amb diversos graus d'Asimetria, Simplicitat, Llibertat d'Afeccions i Fonda Reserva, fins a arribar a una síntesi abstracta. Estes obres estan agrupades en quatre sèries: *Sorpresa davant del gran*, *Sorpresa davant del xicotet*, *Paisatge en tres traços* i *Tintes esguitades*.

En l'apartat **7** veiem les conclusions amb un resum del camí seguit per a arribar a corroborar la hipòtesi inicial. La bibliografia en el **8** es dividix en Bibliografia principal, dins de la qual trobarem Llibres, Catàlegs, Llocs web i Tesis doctorals consultades que tenen una relació directa amb el tema proposat de la pintura vinculada al Zen, o als autors cubans analitzats. La Bibliografia secundària, comprén aquells textos que han servit de suport filosòfic al tema del Budisme Zen i el Taoisme. En l'apartat **9**, es troba una llista de les imatges que apareixen al llarg de la tesi amb totes les dades disponibles.